

OLAUS MARTINI
OLOFSSON HELSING

**En predijkan: öfwer thet euangelium
som j Gudz församling plägar förhandlas
then ottende sondaghen effter Helge
Trefaldigheetz sondagh, vthi hwilken
synnerligh blifwer bewist, at the påweske
och calui**

Tryckt i Stockholm, aff Anund Oluffson.
1606

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

En Predikan:

Dfiwer thet Guan-
gelium som i Gudz församling
plågar förhandlas then Ottende Son-
daghen effter Helge Trefaldigheets Sondagh/
Tithi hwilken synnerligh blifwer bewiff / at the
Påweste och Calviniste lärare åre falske
Propheter / och at the som medh them
hålla / Jemmerligh åhre och bli-
fwe bedraghne och
förfördhe.

Stelt och författat
aff

OLAO MARTINI. A. vpsaliensf.
Anno Domini. 1606.

Tryckt i Stockholm / aff
Anund Oluffson.

Nådhe/ Frödh och Wälsignelse/
önsker iagh edher alle af Gudh Allmechtig/
igenom wår fressare Jesum Christum.

^e
N Heltige/Wälwisse och wälachtade godhe
Mån/Borgemästare och Rådman här
i Stockholm etc. Thenna lilla Predi-
kan emoot the falske Propheter/hafwer iagh stelt
och låtit af trycket ochgå til een warning emoot
sådana lärare. Och synnerligh emoot the två
sächter / som i wår tidh meste skadan göra / nem-
bligh/the Papiser och Galwinister. Iagh be-
der wrentigen / at i willen samma Predican ider
och idhre barn / låta wara besalat. Gudh ware
oss alla nådeligh / at wij i thenna sidsta werls
dennes onda tidh / måge widh hans Ord sa-
ste och ståndachtige blifwe. Then samma Gu-
den befaler iagh ider i händer / til all andeligh
och lekamligh wälfärd. Holmia 1. Augusti. Anno
Domini 1606.

Edher för en fattigh och tro-
gen wån altidh. &

Olaus Martini A.
Vbsaliensis.

*brifvan
han*
Evangelium Matt. VII.

Wachter edher för the fallste Propheter etc.

Der Herre Christus Besluter medh the
na Euangeliske tårt then långa Predican /
hvilken Matthews Euangelisten i thet femte /
stättte och siwnde / Lucas vthi thet stättte Capi-
tel bekrifwidt hafwa. Och efter Kristus måstedeels
Summan af then rätta Christelige läran i samma Pre-
dican begripit hafwer / Kommer han vthi thetta beslutet
och förmaner oss / at wij skole tilsee medh all flit / at wij is-
frå samma lära icke blifwa förförde och bedragne / antin-
gen af androm igenom en fallst lära / eller af oss sielfwe
igenom skrympterij och fåfångh meningh / then ther stäl-
ter then rätte Gud; tiensten vthi the stycker som och skrymp-
tare lätteligh hafwa kunna. Thenna Christi förmaning
är oss högeligh af nödenne / Synnerligh vthi thenna sid-
sta tidhen / om hvilken Kristus sielf sägher: Matth:
24. Secr til at ingen förförer ider / ty många skola vp-
komma i mitt namn / och säya: Jagh är Kristus och
skola förföra många. Och Lucæ 18. Då mennissionnes
Son kommer / mon han skola finna troo på iordenne.
Skola förthen skuld alla lärare i Gud; försambling then-
na wår frelsares warning fliteligh förkunna och drifwa /
såsom Gudh sielf them påminner Jerem. 15. Om tu lär-
er the fromma skilla sigh ifrå the onda så skal tu wara
min lärare. Alla åhörare skola och thenna förmaning
grant achta / Såsom Petrus 2. Pet. 3. Ther til them vp-
wäcker sähandes: Förwarer ider / at i icke warden för-
förde igenom the ogudachtiges wilfarelse sampt medh them.

*Summa
tydligt at
vthi vttat.*

*Concord 478
a m. c. f. t.*

Men på thet at man må then lära som thenna läre
innehåller theste bättre fatta och behålla / wil man kortel
ligh honom skifta och deela vthi try stycker.

Thet första / är en allswarliggh förmaning stälte af
Christo til oss alla / at wij skole wachta oss för falske Pro
pheter.

Thet andra / begriper the kännemerke / af hwilka
man kan förnimma hwilka som falske lärare och falske
Propheter äre.

Thet tredje / är en warningh emoot skrympterij / och
gifwer tilkänna hwadh straf som alla skrymtare skal öf
wergåå / ehwad the äre lärare eller åhörare.

Om thet första stycket.

*Englisc
hå tyot*
Machter ider / sägher Christus / för the fals
ske Propheter etc. Thenna förmaningh / så
som och hela thenna Christi Predican / thet man
förnimmer af hennes begynnelse / är stälte til alla menni
skior / både lärare och åhörare. Och wil vår Herre
Christus at wij skole wachta oss sielfwa / och theslikes them
som på vårt ämbetes wägna oss betrodde äro / såsom och
Paulus thet förklarar Act. 20. Hafwer nu acht vppå i
der och allan hiorden / i hwilkom then helge Ande hafwer
ider satt til Biscoppar at söda Herrans och Gudz försam
lingh / hwilka han hafwer förwerfwat medh site blodh.

*LC. 1
nos i p
C. 10*
Dess sielfwa kunna wij wachta och förwara / först /
när wij vthi Gudz fruchtan besitta oss om at begriipa / fa
ta och behålla then rätta läran / Såsom Konung Dawid
säger

säger i then 119. Psalmen: **Ett ord gör migh förstån-
digan /** **Therfore haatar iagh alla falska wägar. Och**
Christus / **Joha. 5. Kansaker skrifterna. Skola wij**
för then skuld / **efter som Epistelen til the hebreer i the siette**
Capitel talar / **lära then vnderwissningh som lyder om be-**
gynnelsen om itt Christeligit lefwerne / **hwilken wij kalla**
Catechismum / **Och the likes then som drager til fulkomlig-**
heten / **hwilken vthaf then Prophetiska och Apostoliska he-**
liga skrift alla Catechismi stycker wijdlyftelig förklarar/be-
wisser och stadfäster. Therfore kan man medh ingen rätte
förbinda lekmån at läsa Biblien / **hwilket förbodh / the**
Papister dierfweligh och ogudhachteligh / **medh stoort ty-**
ranny drifwa och i werket ställa.

Til thet andra / **når wij så hafwa then rätta läran** *II 2 C. ut*
fatat / **skola wij thet efter lika som efter en pröwesteen/** *andertom*
all lära som förekommer pröfwa och skärskoda / **efter som** *Carolinus*
then helge Ande råder och förmaner i. Joha. 4. Mine
käreste i skolen icke troo hwar och en anda: Thet är / **lä-**
rare: Vthan pröfwer andanar om the äre af Gudhi /
ty många falske Propheter äro vthgångne i werldenna.

Therfore warda och the i Berrea för then orsak my-
kit berömde i Apostla gerningar i thet 17. Cap. At the alla
dagar söchte i skriften om thet och så hade sigh som Paulus
them lärde. Kommer någon och hafwer itt annat Euan-
gelium / **een annor lära /** **fast thet än wore en Engel /** **så**
skal han wara een förbannelse Gal. 1.

Och vppå thet at wij måge hafwa them som oss rättel-
ligh kunna föregå til at pröfwa andanar och lärare / **Så**
skole wij gärna hielpa och fordra Scholer/Academier och
Gudz Ordz tienere / **taga oss til wara /** **at wij icke them**
förgåta / **förächta eller förföllia. Ty hwar thet skeer /**
thet är ingen kärleek til sanningen / **oh för then skuld sän-**

der Gudh sådana förachtare och förfölliare / en kraftigh
willfarelse / at the troo lögnen 2. Thes. 2. Vactantius haf-
wer märkeliqh sagdt Lib. 5. Cap. 2. At ther the lärare
fatas / som kunna straffa willfarelser / och försvara san-
ningen / ther komma the fram som sanningen ansäch-
ta.

Til thet tridie. När wij icke begynna til at göra för-
likningh emelan Christum och Belial / och blanda tilhopa
mörkret och liwset 2. Cor. 6. Thet är: När wij icke
begynna at strymta medh falska lärare / och them som af
them förförde och i een fallt lära förhårdade äre / icke hål-
la kunsta och wänsta medh them.

Ty kommer thet så widd / at wij thet göra / så fräter
theres taal om sighthika som Kräftweten 2. Tim. 2. Kräft-
weten begynnes medh en liten blemma / och tager sådant
inn hela kroppen / Och på thet sidsta dräper hon menni-
skian: Sammalunda hafwer thet sighth medh en fallt lä-
ra. Och såsom iorden sedan Gudh sade förbannelsen
öfwer henne / är meer benägen til at bära tistell och törne
än godh frucht: Så är ock menniskian ofter wåra förste
föräldrars fall / mykit meer benägen til at fata lögnen och
göra henne bifall / än sanningen.

Therfore är rådeligit / Ja / högeligh af nöden / at
man intet gifwer sighth i faara medh umgenge eller någon
collusion medh them som lögnen fordra och försvara.
Man måste hafwa itt rättssinnigt nuse emoot them / Så-
som Dawid säger: Psal. 119: Jagh swär och wil hållat /
at iagh tina rättfärdighets rätter hålla wil. Jagh är
lögnenne häst / och haatar the ostadige andar. Och
Psal. 94. Aldrigh kommer tu öfwerens medh then
wrängwissa stolenom / som Lagen illa vthtyder / rätt
måste doch blifwa rätt / och ty måste all from hierta bifalla.
Psal.

III. LC. ne
Confidamus
Veni factum et
sagim

11 fvs

Psal. 119. Jagh brinner innan för the ogudhachtiga Skuld
som tin Lagh öfvergifwa & Jagh ha wter när harmas
til dödz / at mina owenner hafwa tin ord förgätt. Eä-
dana mist är all förmykt / thet Gudh bäwe i thenna sidsta
werldennes tijdh förfallin / så at man nu icke allenest wäl
kan lida förstocade och försmädliga Dapister / Calwi-
nister / widerdöpare och andra sächter / vthan och man
gör them stor ähra i många handa mäto / såsom wij nog-
samt och dagligh / medh suckan och sorgh för war ögon
see måste.

Huru kommer thet öfwer eens medh thet Konung
Dawid om sigh säger: Psal. 139. Herre the tala om
tigh försmädlich & Och iagh haatar iw them som tigh
hata / och migh förtryter om them / at the sigh emoot tigh
sättia / iagh haatar them medh rätt allwar / Therefore
äre the migh hätske. Och huru kommer thet öfwer eens
medh then helige Andes förmaning Ephe. 5. warer icke the-
res stalbröddher och hafwer ingen delachtighet medh the o-
nyttiga mörkersens gerninger / vthan straffer them heller /
Sådant achter man intet / och för then skuld blifwa män-
ga iemmerligh försörde / efter som och för farenheten all
för mykt gifwer tillkänna.

Til thet fierde. När wij bereda oss til at draga korsset /
om Gudh wil tilstädia at wij för sanningens skuld / skola
ansächta blifwa / på thet at wij tå icke för fruchsan och
rådlo skuld / ifrå henne wila. vthi Johannis oppenba-
relse i thet 2. Capitel / står en merkelig förmaningh
medh thesse ord: Fruchta intet för någott som tu lida
skal. Sij dieswulen skal kasta några af ider i fångisset /
på thet i skolen försöchte warda / och hafwa bedröwelse
i tiyo dagar / war trofast in til döden / så wil iagh gifwa
tigh

W. C. 11
ad v. 11
patim. p.
mus

Predikoämberet wandradhe. Förwarer edher för the Pharisieers och Saduceers surdegh Matth. 10. Wee idher i skriftlårde och Phariseer Matth. 23. Ieremias straffar Passur, Zedechiam och andra fallta Propheter och lögneandar / så at han them vthtryckeligh nemner Ierem. 29. Paulus nemner och Himen.eum Alexandrum. Philetum, Phygellum. Så är thet een såfeng föregifvelse / at en part the sene: Man kan wäl Predika Gudz ord / och låta sechter blifwa ostraffade. En Paulus Tit. 1. sågher: At en Biscop och rätt sinnig lärare skal hålla siggh widh thet ord som wist är / och låra kan / på thet han må mechtigh wara / at förmana genom helsosam lärdom / och öfwerwinna them som ther emoot sene. Så hörer til en lærares ämbete / icke allenast låra / vthan och straffa them som emoot then rätta-låran nogot frambåra. Och skal man icke wisla för them til en stund / på thet at ewangelij sanning må blifwa beståndandes när oss. Gal. 2. Thet är högt nogh / at en lärare skal waka för sina åhörars siälur / Säsom then ther rekenkap för them göra skal. Ebre. 13. Ezech. 3. 33.

Til thet andra / skola och the som äre werldzlighe Öfwerheet / inthet lijdha förstockade och försmädelige Rättare / En Gudh biuder Deut. 5. Exod. 20. At och fremlingen inn om våra portar / skal helga Sabbats daghen samt medh oss. thet kan iu icke see / medh minder än Öfwerheten som öfwer fremblingen rådher / hafwer ther medh itt grant och noga vpsende. En rätt sinnig och trogen tienare kan inthet lijdha them som hans Husbonde förtåala / eller äre hans öwänner och fiender. Men öfwerheten är Gudz tienare. Rom. 13. Thersöre bör henne inthet lijdha the förstockade och försmädheliga Rättare / the som iu wissertligh äre Gudz öwänner och fiender Christus sågher til then församlingz Engel i Pergamen Apoca. 2. Jagh hafwer nogot lister emoot tigh etc. En iu hafwer them som hålla Balaams lærdom etc.

Magist
p. 11

Så hafwer tu ock them / som hålla the Nicolaiters lärdom / hwilket iagh haatar. Så är thet een grof synd / then Gudh straffar och haatar / at man hafwer och lider them som hafwa en fallt och fördömeligh lära. Konung Assa blifwer berömd / at han icke tilstodde sin eghen Modher Marham drifwa thet afguderij som hon sigh hade företagit / Såsom man ther om läås 1. Reg. 15. et. Konung Dawid ther han i then 101. Psalmen bestrifwer sitt regemente / sågher han: Jt wrängt hierta måste wiika ifrån migh / then onda lider iagh icke. Så wiide är han ifrå thetas mening / hwilka them wäl lijda kunna / som bådhe i sin lära och lefwerne wrånga och onda äro.

III Patres

*om dets Carni
familia m
i Cono smik*

Til thet tridie: Skola och the som Hwsregementet förestå / ingalunda tilstådia / at thetas barn och Hwsfolk må blifwa af fallt lärare och kättersta menniskior förförde. Ty the skola födha sin barn och Hwsfolk vp i tucht och Herrås förmaning Ephe. 6. Synnda för then skul the swårliga som låta sina barn til sådana Scholemästare eller Låsemästare / hwilka äre Papister / Calvinister eller medh andra wilsfarelser besmitade / Såsom och the som settia sina barn tilienst hoos sådana Kättersta menniskior / eller och låta sina barn komma til echtestap medh them. Hwilke thet göre / af them skal Gudh fordra en hård rekenstap / efter the / så mytit them står tilgörande / förhielpa ther til / at thetas barn må blifwa in vppå fördömelens wågh dragne och förförde.

*jo om
1000*

Til thet fjerde / Så skal och hwar och en Christen menniskia för then Christeliga kärleken skuld / wara förpligtat gifwa acht vppå sin iemnechristen / at han icke af Kätterste menniskior blifwer bedragen / Vthan må wiidh then rätta läran / blifwa fast och ståndachtig / Therföre säger Paulus 1. Thess. 5. förmaner idher inbördes / vpbgger hwar then andra såsom i och gören. Tröster the flenmodiga / hielper the swa

swaga. När wij nu här om äre vnderwiste/ hvaru wij skole
förwara oss och androm/ at wij af falske Propheter icke blif-
wa förförde/ Så wille wij tilsee/ för hwadh orsaker skuld
wij sådant medh at flit och alt alswar göra skole. Och stäl-
ler wår Herre Christus oss före tre förnemtige och wich tige
orsaker.

Then första: The komma til idher/ sägher han.
The medh gifwer han tilkenna / at man skal icke meena/
thet the icke skole komma / såsom många / then tijdh någon
roligheet är/ och the icke äre på baanen/ meena the/ at man
hafwer ingen fara för them.

Många mena och så / at the kunna wäl komma til an-
dra/ men inthet til oss som hafwa Gud; reena och klara ord/
Men ther emoot sägher Christus til Apostlarna: The
komma til idher. En ther som then himmelske Hwsfa-
dren wilså är godh sådh/ther wil die swulen ibland så ogräs-
set Matth. 13. ee. Ibland idher/ sägher Paulus til the Christ-
na i Epheso Akt. 20. skole komma swära ofswar / the ther
hiorden icke spara skola/ och af idher sielfwa/ skola man up-
komma / som tala skola thet orätt är / och dragha läringar
til sikh. Och Petrus 2. Epist. 2. Falske Propheter woro
och ibland folket / som och ibland idher warda skole falske
lärare/ hwilke medh ibland införa skole förderfweligh par-
tiser.

Thet är och ett gammalt Ordspråk: Ther Gudh
hafwer sijn kyrkia/ther wil die swulen hafwa sitt Capel hårt
hooos / at han må så oförmerkt/ smyga sikh in i Gud; Kyr-
kio.

Och här skole wij merkia the orsaker / hwarföre Gudh
tillstöder/ at falske Propheter komma.

Först skeer thet til itt straff för then stora otaksamheet

B ij

emoot

III. 11. 12.

Tiv. 11. 12.

L. C. Cor.
11. 12. 13.
Cor. 11. 12. 13.
11. 12. 13.

emoot Gud; ord/hwilken funnen warder hoos måsteparten
af menniskiossechte/Når samina ord lyser klarligh. Ther-
före sågher Paulus 2. Theff. 2. Therföre at the icke annamma-
de kärleken til sanningen/at the måtte salige wordet/för then
skuld skal Gudh senda them krafftigh wilfarelse / så at the
skola troo lögnenne ee. Johan 5. Jagh är kommin i mins
fadhers namn / och j annammen migh icke / kommer en
annen i sitt äghit namn/then warden j annammades.

Then andra Orsaken gifwer Paulus tillkenna / seyan-
des: 1. Cor. 11. Ibland idher måste iu wara partii / på thee
the rättfärdige skole warda vppenbara. Deut: 13. läs man
och / at när en falsk Prophete kommer ee. så försöker Gudh
off/at han må förfara/om wij af allo hierta/oc af allo siäl-
älsta honom. Efter man nu weet at falska Propheter skole
komma: Så är thet besta rådhet / at såsom Myran hon
om sommaren samlar och bereder sin maat / ther medh hon
kan blifwa vppehållin om winteren Proverb. 6. ee. Wij sam-
malunda/medhan wij hafwe nogon roligheet för falske lä-
rare/beslita off om / at samka then andeliga spissen / Gud;
ord; kunskap i vårt hierta / genom hwilken wij må blifwa
vppehåldne och styrkte / bådhe emoot andra anfechtningar/
Så ock then frestelse/ som af falska lärare på off komma
kan.

Tjotki
11 Ca

Thetta är then första Orsaken / hwarföre wij off och
androm/skola fliteligh förwara för falske Propheter. Then
andra ställer off Christus före medh thessa ord: The kom-
ma i såraklådher / Thet är: The komma in thet fram
såsom ulfwar/ eller så at the låta strax förnimma at the äre
falske lärare / Vthan the falla til medh skalkheet och ifsun-
digheet/at the måge bedraga off. Ephe. 4. Och såsom Pau-
lus ther om talar 2. Cor. 11. Jagh fruchtat at til eswentyras
icke skeer / at såsom ormen bestwet Ewam medh sijn ifsun-
digheet

digheet / Så warde ock idor sinne förwände ifrå enfalldig-
heten i Christo. Sådana theas ofundigheet kallar Chri-
stus säralläder. The betäckta och bepryda medh sådana
kläder / både sin lära och sitt lefwerne. Lärnan betäckta och
besmyckta the medh Gudz namn / ther ofwer Gudh kla-
gar Jerem. 14. The Prophetera lögn i mitt namn. Och
Gudz församlingh quider ther ofwer i Psalmen: Ach
Gudh vnder ditt helga namn / skylta the sin skalkheet och
skam. The bruka och skrifiennes ord / såsom diefwulen
ther han försöker Christum Matth. 4. The beropa
sigh ock vppå the gamble fädher / gamble Concilia, gamla
Ördningar: Ja / them blifwer stundom af Gudhi ut-
stade / at göra tekn och vnder / medh hwilka the wilia sin
lära stadfästa / Säsom man läs Deut. 17. Matth. 14. 2.
Thes. 2. 2. Och här i thenna texten säya the skrymtare:
Hafwe wij icke i ditt namn vthdrifwidi dieflar / och i dit
namn många kraftiga gerningar giordi? Ofwer alt
thetta föregifwa the sijn lära / medh sböt ord och smekande
taal / ther igenom the förföra theas hjeria som meenlösa
äro Rom. 16. The seya sigh komma icke emot oss / vthan
till oss / och at the äre ther till beweckte igenom then nist som
the hafwa om Gudz ähro och wår saligheet. Theas
mun är halare än smör / och hafwa Krijgh i sinnet / The-
res taal är leenare än Olla / och äro dogh skarp Swerd /
som Konung David i then 55. Psalmen thet beskriwer.
Hieronymus säger: At the Arianer omsmorde sin för-
giftige lära medh häningz ord. Så plåga och andra kät-
tare göra: the besmykia sin falska läro medh illistige och
bedrägelige förklaringer / the lägga höga Fedhar vppå /
at the ther medh mena intet ondt / The thöra och wål skiu-
ta sigh til Christi domstool / at the hafwa rätt at stå vppå.
Vthi sådana mätto betäckta the sin lära medh sär-
alläder

rafläder / Men lefwernet besmykia the medh vthwertes
heligheet / Säsom Christus om the Phariseer säger.
Matth. 23. At the äro säsom the grassuar / hwilka vthan
til äre hwijtmånade 2. Och at the göra alla sina gernin-
gar på thet the skola warda sedde af menniskiomen / The
förebära långa böner / fara om fring wain och land / til at
göra een profelit Col. 2. Säggher Paulus at the wandra jän-
gla ödmuikt och andeligheet. Och på thet / at the skola haf-
wa theste större anseende / äre the offta sådane män / som
hafwa höga och stora gåfwor / äre höglärde / wältalige /
Skrifwa och stundom något som kan wara nytigt. Apolli-
naris war en så högt begåfwat och lård man / at historierne
gifwa tillkänna Athanasium then trefflige läraren / hafwa
waridt reknat säsom itt barn emoot honom / och likwål
blef han en lättare. Salomon hade stora gåfwor / och
föll likwål stråkeligh vthi hednisk afgudherij. Man fin-
ner ock ofta at falska lärare hafwa höga ämbete i werlden /
föra anseenligh titler kallas Doctores, Biscoper / Cardina-
ler / Påwer / Christi ståthåldere 2. Hwillet alt ländert
til at bepryda thetas särfläder / Säsom man låås Je-
rem. 18. Ther folket säger: Kommer och lærer oss gå
til råd; emoot Jeremiam / ty Presterne kunna icke fara
wille i Lagen / och the gamblas Råd icke fela / Och Pro-
pheterna kunna icke tala orett. Och Paulus påminner
oss ther om 2. Cor. 11. The bedrågelige arbetare taga
oppå sigh Christi Apostlars person / och sathans tienare
förskapa sigh / lika som the ther wore rättfärdighetennes
Predikare. Ty och diefwulen förskapar sigh i lufsens
Engel. Thetta är then andra orsaken / hwarföre wis
skole stitelig wachta oss för the falske Propheter. Then
tridie beskriswer / hwadh skada the göra när the så medh sä-
rafläder komma / och sigh illistelig i församlingen in-
smygga /

*Indis
i Canja. s. 11
ny idm. föh*

smugga / Nemligh / at the äre inwertes glupande vlsvar.
Hwadh skada vlsven gör fåren / lærer Christus medh tu
ord / Joha. 10. Vlsven borttrycker och förstingrar fåren.
Sammaledes göra the falske Propheter: The borttryckia
fåren / thet är / the ryckia them ifrå fårahöset / så at the
icke meer blifwa rättsinnige lemmar vthi Gudz försam-
blingh / The ryckia them ifrå sin öfwerste heerde Jesu
Christo / the ryckia them ifrå then sköna och helsosamme
beten / som the hafwa vthi Gudz ord och the helige Sacra-
menten / Ja / the ryckia them ifrå then ewiga saligheten.
The förstingra och fåren / så at the som af them förförde
warde / the blifwa som willfarende fåår / löpa så nu til
thenna willfarelse / nu til en annen / nu til thenna synden /
nu til en annen / Säsom Esaias säger Cap. 53. Wij gin-
ge alla .j willfarelse säsom fåår / hwar och en sågh på sin
wägh. Och när falske lärare så förstingra och borttryc-
kia / göra the thet / som Christus här säger: Glupande /
thet är / medh alsomstörste girigheet / häftigheet och illst-
heet / lika som en vls som hafwer hela dagen sökt efter roof /
och hafwer icke funnit / När han då finner / så sargar
han thet / och vpswelger ganska grymmeligh. hwarföre
och grymma menniskior warda liknade widh vlsvar om
astonen. Habac. 1. Och säsom vlsven när han kommer
i fårahopen / intet wänder igen för ån han hafwer lagt
nider them alla: Så äre ock falske Propheter / Efter som
Paulus them fallar Act. 20. swära vlsver som hiorden
intet spara / gifwa sigh icke ther medh til fridz / at the för-
föra några / vthan bestita sigh om / at komma alla på then
fördomellens wägh / på hwilken the sielfwe wandra.

Om thet

fet / at fallka lärare ofta så ställa sig i vshwertes mätto / at
theres ansenlighe lesverne blifwer säreklådhe / Säsom wij
hafwe bewijst af Christi ord Matth. 23. Och Pauli Col. 2.
Augustinus Kristwen lib. 6. confessionum Cap. 1. sigt hafwa varit
beweekt igenom the Manicheers nöchte lesverne / at han
antogh theras lära / then dogh fallt war. **Til the andra**
sinner man ofta / thet Gudh bättre / twert emoot hoos rätt-
sinnige lärare stoor a seel och brister vthi theras lesverne /
Säsom Dawidz och Petri exempel vshwiisa. Ja / rättsin-
nige lærars åhörare / äre ofta beladde medh grofwa synder.
Störste deelen af Christi åhörare woro Gudhachtighe /
Säsom och af them som Noah vthi 120. år til betring för-
manadhe. Esaias klagar öfwer sina åhörare jemmerligh
Cap 53. Herre hoo troor wår predikan. Och hwadh E-
zechiel hade för folk at handla medh / gifwer Gudh sielf til-
kenna Ezech. 33. Tu menniskio barn titt folk talar emot
tigh här och ther på gatomen och för portarnar (thet är på
sawallerbenken) och then ena säger til then andra / Käre
kommer och låter oss höra hwadh dogh Herrans ord ära
som the seya / och the skola komma til tigh vthi församlin-
gen / och sitta för tigh säsom mitt folk (thet är säsom the wo-
ro Gudh fruchtighe och fromme) och skola höra tijn ord /
men in thet göra ther efter / vthan skola hwiissa äth tigh / och
leswa likwål fram geent efter sina girigheet ee. Luc. 8. gif-
wer Christus tilkenna / at allenast then fierde delen af then
goda sädhen föll vthi goda iord / och war doch likwål sielf-
wa sädhen godh / Endoch at tree parter ther af / för iordemä-
nen skud / icke baar frucht.

Therfore är thenna the fallste Propheters frucht icke
synnerlig sielfwa lesvernet / Vthan then frucht som föll ee
af sielfwa läran / Säsom Christus vthi thenna samma
Predikan Luc. 5. gifwer tilkenna / seyandes : En godh men-
mstia.

miffia bår godt fram vthaf fins hiertas goda fatebur / Och
een ond menniffia bår ondt fram af fins hiertas onda fate-
buur. Ty ther af hiertas fult år / ther talar munnen af ed.
Therfore talar Christus om munsens fruchte som föllier af
fielfwa läran. Wilia wij för then skuld om sådana fruchte
forteligh handla.

Först år thet then fruchte som man skal kenna en falste
Prophete af / at han medh sijn lära styrker menniffionar i
synd och säkerheet / så at läran går ther vppå / at synden blif-
wer gillat / och folket blifwer ther til vpwelt / ther vthi styrkt /
Såsom Esaias om falste Propheter sågher Cap. 29. The
komma menniffionar til at synda igenom predikan. Jerem.
23. The seya them som migh försmådha / Herren hafwer
thet sagdt / ider warder wål gängandes / och allom them
som wandra efter fins hiertas tyckio säya the / thet kommer
ingen olycko öfwer ider. 2. Pet. 2. The locka til lösligh
lusta. Endoch man thetta kunde klaarligh bewissa medh
alla fättares exempel / så wil man doch allenast handla
om två the skadeligeste Sächter som i wår tidh wanka /
Nembligh / the Papistes och Calwinister / och bewisa af
sådana thetas fruchte / at the äre falste Propheter / them
man bör medh all flit fly och wachta sigh före.

Påwen styrker mången medh sin dispenseringh vthi
grooff och vppenbar blodhskam / Såsom Konungen i På-
land / at taga til ächta två systrar / then ena efter then an-
dra / Och i thet österrijske hwsset / år thet brukeligit efter
Påwens tillstånd / taga sin Östterdotter ed. Påwen
tillåter och reservationes Pectorales et mentales, såsom man af
the Papistiske skrifter bewisa kan / thet år / han gifwer til-
stånd at fullkomna the synder som en hafwer i sinnet at be-
drifwa / och aflöser enom ther ifrå för än the äre bedrifne.
Medh sin förbodh / om Presterners / Munkars och Nun-
nors

Expositio.
p. c. d. m. n.
l. c. m. t.

Expositio
doctrinae

Papistes

doctrinae

nors äckessap / kommer Påwen them til bolerij / horetij
och mykin orenlighheet. Han lærer at man medh messans
hörande / kan blifwa afmedh sina synder. Therefore syn-
da och många frijt och mena sigh sådant lätteligh kunna
försona.

Sammaledes styrkia ock the Calvinista medh sin lä-
ra til synden: Ty thet är iw en stoor synd / at ringa achta
Christi Natward; bruk / samma Natwardh icke ofta och
fliteligh bruka. Men til thenna synden styrkia the / såsom
Oecolampadius i sin bok de verbis Domini, skrifwer vthrycke-
ligh / at thet är intet synnerligit af nöden annamma Chris-
sti lekammen i natwarden. Carlstadius in dialogo de cena Do-
mini, hafwer thessa ord: När en säger: Om tuna syn-
der quella tigh / så gaak til Herrens natwardh / och an-
namma Christi lekamen: Så är thet lika mykit / såsom
en wile säya: När tu är hungrigh / så tagh en nästwa
Korn och äth / at tu må få synderners förlåtelse &. Medh
sådana försmädeligh lära / styrkia iw the Calvinister /
til Christi natward; föracht / och ifrå thet helige Sacra-
mentens bruk / och i så måtto / är sådana stoor synd thetas
lāras onda frucht / hwilken hon och ther medh föder / at
hon går ther vppå / at i natwarden är intet annadt än slāte
brödh och wiin: Thetas lära styrker ock til the fördömelige
synder som äre / säkerheet och förtwifwelse.

Ty the lära vthryckeligh / at the som äre vthwalde / the
kunna intet falla vthur Gud; nåde / eller mista then helga
Anda / troon och saligheten / fast än the stora synder och
laster bedrifwa. Zanchus in Miscell. fol. 65. 284. 271. 242. Beza
Volum: 1. pag: 7 or. 702. in colloquio Momp. lat. fol. 464. 465.
Marloratus super Novum Testamentum fol. 409. Twert om lära
the / at then som icke är vthwald / kan icke saligh werda fast
han än tusende gånger blifwe döpt / ginge alle dager till

herrens natward / och förde itt så helige lefwerne som någon
mennista kan wara möyelig *Beza in summa Christianismi*
pag. 195 *contra Castellionem* pag. 416, 417. *in colloq. Momp.* fol. 469.
Zanchus in Miscell. thes. xi. fol. 111. Spindler i then boken han
fallar nöhtigen bericht pag. 413.

sinces
Falsa de
an
scripsit

1
Then andra frucht / af hwilken man kan kenna en
falsk lärare / setter konung Dawidh i then tynonde Psalmē /
seyandes: Theras mun är full medh bannor falskheet och
bedrägherij. En först blifwa the beslagne medh oppenba-
ra wilfarelser / hwilka oppenbarligh wijka ifrå troonne och
analogia fidei som Paulus fallar Rom. 12. Och äre sådane wil-
farelser så grofwa / at the sielfwa och theras anhangh
icke neeka kunna / vthan moeste bekenna / at the äre emoot
gudz ordh. *Papisterne bekenna in concilio Constantiensi sess.* 13.
at vthdela herrens Natwardh för lekamen / allenest medh
brödh och intet medh wijn / thet är emot Christi instichtelse /
emot thet bruk som hafwer hoos Apostolarne och i then första
församlingen esier Christi tidh waridt / och licwål hafwa
the sådant gillat och ännu i thenna dagh röfwa the then ena
parten ifrå lekman. *Gregorius de Valentia*, säger at the
göra thet *propter contrariam Ecclesie dispensationem*, Thet är /
för then skuld / at församlingen hafwer giordt en dispensation,
och så lagat twert emot Christi instichtelse.

2
Thetta är in en oppenbar wilfarelse som esier the Pa-
pisters ägen bekennelse strefwer emot Christi ordh. The
Caluinister lära ock / at hedninganar som aldrig hafwa
kent Christum / Säsom Hercules, Theseus, Numa, Cato och an-
dra sådana / skola finnes i thet ewiga lifwet. Thetta skrifwer
Cinglius in expositione fidei Christianæ, och *Tigurini*, buidha tillat
förswara thenna meningen i sin twska bekennelse / then
the skrifwe emot *Lutherum*, Anno Dni 1545. *Gualterus* wül
och samma *Cingli* menigh försechta / Säsom ock *Tossanus*

contra

contra *Marbachium* pag. 380. Men denna wilfarelse är så
grof / at *Oecolampadius*, *Beza* och många andra *Caluinister*
henne förkasta. Ty sådana mennig är ju twert emot Christi
ord / *Iohan 17*. Thetta är thet ewigha lifswet / at the kenna
tigh sånän Gudh / och then tu sent hafwer Jesum Christum.
Och *Joha. 3*. Then som icke troor på Sonen / han skal icke
see lifswet / vthan Gud; wredhe blifwer öfwer honom.

Sådan blifwa fallta lärare och beslagne ther medh /
at the bedrågheligh förfallta then heligha skrift. *Papister*
ne hafwa förfallat thet första lyfftet om Christo / Och ther
som står *ipsū*, hafua thet sati, *ipsa*. Thet är : ther som gudh
säger at quinnones sådh skal sönderkrossa ormens hufuudt /
ther seya the / at quinnan sielf skal thet göra. Hecla *Psal-*
taren hafwa the och förwende / så at hwadh som i *Psaltaren*
talas om Herren Gudh / thet wriida the in vppå *Mariam*.

Caluinisterna blifwa och befundna medh thetta bofwes
strecket. Ty *Cinglius in lib. de vera & falsa religione* pag. 262.
säger : så hafwer *Lucas* medh hwilken af *Euangelisterna* wij
nu williom låta af nöya : Och han togh brödet / tackadhe /
bröt / och gaf them / senandes : Thetta mercker min leka-
men. Ther liuger han bådhe på *Lucam*, at han så skal haf-
wa bekrifwidt Christi ordh / och på *Christum* sielf / at han
så skal hafwe talat. Ther doch *Lucas* och *Christus* icke haf-
wa thet ordet : mercker / vthan thet ordet / är.

Calvinus faar och medh samma redheligheet / ther han
skrifwer emot *Heshusum*. Ty ther *Pauli* ordh *1 Cor. 10*. så
lydha : Våra sådher hafwa alla enahanda andeligh maat
åtit / och alla enahanda andeligh dryck druckit : Ther stäl
han itt ord : *nobiscum*. jnn / och indrager texten så : The hafwa
alla enahanda andeligh maat åtit medh oss. Thetta : medh
oss / hafwer *Paulus* intet / såsom thet och är emot sielfwe texten /
Ty *Paulus* talar ther om thet gemeenstap såderna j *iohanne*

hadhe sig emillan/ icke medh off. Men the Calvinister/
willia medh thenne tillsettningh / färga sin wilfarelse som
är / at wij stole intet meer hafwa i Christi Natward / än Jä-
derna hadhe i gamla Testamentet / ther doch Christus
ännu icke hadhe annammadt mandom / och intet stichtat
Natwarden / intet sagt / thetta är min lekamen / thetta är
min blodh.

Första Calvin
en utblasz
Wijdare blifwa falska lärare beslagne / at theras
munn / som Dauidh säger Psal. 10: ähr full medh bannor.

1
Ly the vthgiuta yppenbara försmädelse / Säsom Petrus
säger 2. Pet: 2. Genom falska lärare blifwer sanningens
wäggh försmädd. Papisterna / Säsom Lindanus in prefat.
Censura Coloniensis pag. 117. lijkna försmädheligh then helga
skrift wiidh en wagnäsa / then man wiidha kan hwart
man will.

2
3
Stanislaus Hosius de heresibus skrifwer försmädheligh: at thet kan
ingen större stygelse finnas i Gudz åsyn / än thenna förmä-
tenheten / at en fattigh syndare wissertligh troor sina synder
wara sigh för Christi skuld förlätna. Thetta är in för-
smädheligit talat / twert emoot then helge skrift / som badhe
i gamla och Nya Testamentet lærer / at en fattigh boots-
ferdigh syndare / skal thet wissertligh troo. The Calvinister
hafwa och gruweligha försmädheller. Petrus Martyr och Beza
tala försmädheligh emoot wår första troos artikel: Jagh
eroor på Gudh Alzmectigh / och seya / at Gudh medh all
sin Alzmectigheet / icke kan thet åstadh komma och vthrettas
at en sann lekamen må på samma tidh wara tilstådis vthi
flera rum än itt.

Item Petrus Martyr in dialogo pag. 127. I ha swen altidh syns
emigh icke så wissa wara / som ider borde / I thet / at i ha swen
in thet meer till at förswara ider lära om Natwarden / än
sielwa Christi Ord: Thetta är min lekamen ec. efter
som

som the lydhä i sielwe bookstafwen. Här säger han thet icke
wara wisshet / hålla sigh wiidh Christi ord / som är dogh
then retta och himmelska wissheten.

Till thenna the fasta Propheters frucht / at theas mun
är full medh falskhet och bedrägerij / lydhet och thet / at man
besinner hoos them / grofwa och skindartiga lygner. I thet
fiette stora Prestemöthe som höls i Chartago, när man skref
wiid pass 430. år / effter Christi födhelse / och ther som
wore 217. Biscoper / och ibland them then trefflige läraren
Augustinus, blefwe Papisterne bestagne medh en grof lygn.
Tv the Påwar / Zozimus, Bonifacius, och Celestinus, hölle på i
heela fem år / medhan samma möthe skodh / och wille få rege-
mentet öfuer the församlinger i Africa och andra flere.
Thet till at bekomma / gofwe the före / at vthi concilio Niceno,
war beslutt / at the skulle thet hafwa.

Men Fäderna som ther tilstadis wore / sende till Alexan-
driam och Constantinopolim efter sielwe Origenalia, Bore och
fram andre exemplar / som innehölle hwadh som i förbe-
te Concilio Niceno beslutt war / och besunne vhi sannigh / at
förbenemnde Påwar / sampt medh theas afhingh / en
grof lögn föregofwo. Calvinisterne stemmas och icke före
at liuga / föregifwandes / at then Ausburgiska Confession i
then tinonde artikelen om Herrens Natwardh / skal icke
wara stelt them emoot / thet doch sielwe historien klarligh
vtwiisser.

The blyas och icke at seya Lutherum Brentium och Chemni-
cium hafwa för sin dödh / fallit till theas lära thet dogh al-
drig medh någon skäal bewissas kan.

Beza i sin book Contra Pappum pag. 124. säger sigh ingalinda
neka / at Christi leamen är tilstades i Natwarden. Och
liktwål säger han i samma bok pag. 134. At Christus effter
sin mandom icke meer är hoos oss / än Konungen i Hispanien
i Oster

at och the / som en annen meningh hadhe / skulle inthet kunna
ther af förarghas .

Beza och Farellus anno Dni. 1557. på thet at the motte be-
komma af the Euangeliste Förstar en Intercession hoos för-
nungen i Franckeriste för några Caluinister ther woro i
fengelse / stette the sin bekenhelse så fram / at hwarken För-
sterna / eller theas theologi kunde then ogilla: Men sedan
vrfsehadhe the sigh så bådhe muntligh och skrifteligh :
Opus sibi fuisse bono dolo ad liberandos fratres. The hade behof
at bruka itt godt swet till at hjelpa bröderna. Och huru list-
lig the Caluinister tala / när the först begynna smygga sigh
inn vthi itt landh gifwer thenna tidzens många historier
och förfareheten mångestädhes tillenna / Så gjorde ock i
förtijden the Arianer / så at för än the i Österlanden kunde
thet tenckia / wore the igenom sådana list Arianer / Esicr som
Hieronymus ther om talar : *Ingenuit*, säger han *Oriens et se Ari-*
anum esse miratus est. thet är Österlandet suckadhe och vndra-
de / at thet war blifwidt Arianist. *Epiphanius* skrifwer ock om
the Arianer / at the medh sådana list bedroge sina åhörare.
Ther och Konung Dawidh i Psalmen säger / at theas
mun är full medh bannor / ther göra både Papister och
Caluinister tilfyllest före. Ty vthi the Papisters skrifter /
äre sådane skelleord emot alla Euangeliste församlingar /
emooi *Lutherum* och alla rättsinnighe lärare ec. at thet är bly-
geligt them at införa / och oss omöyeligt / them at vpreck-
na. Beza hafwer ock vthi *Kreophagia Contra Heshusium*, Anno 1562.
sådane stoor hoop medh skamlösa och ohöfweliga ord til-
samman fördi / at han af sina ågna wänner / och sielfwe
Caluinisterne ther före blef straffat / så at han måste sådana
ord sielf vthstryka / och ther vthsettia / Såsom the Caluni-
sters *Historia* skrifware *Lavaterus* ther om winnar in *hist. pag*
48. Och Beza sielf thet måste bekenna in *præfat i Tomi ope-*

8. Malru
Chionis.

rum suorum. Om thenna the kättares art / skrifer Hierony-
mus in apologia ultima contra Ruffinum: Thet äro the kättares
Stott/at när the blifwa öfwertygade om theras bedrägerij/
så gifwa the sigh til bannor och ställe ord.

Men ther emoot sågher Augustinus contra literas Petilian
lib. 2. Cap. 32. Theologos oportet esse non maledicos convitatores, sed
veridicos disputatores. Theologi skole wara icke försmädhelighe
bespottare/vthan sanferdige disputerare.

Til thesse två fruchter som äre / at the medh sin lära /
styrckia til synden / Och blifwa beslagne medh lögn/falsh-
heet/bannor och bedrägerij/kommer then tridie/vthaf hwil-
ken een enfaldig Christen/thetta bäst kenna kan, Nemblig/
at the bryta omkul grunden / såsom warder sagt om alla o-
gudhachtiga/ Ps. 11. Thenna grunden kan man rätteligh
falla wår lilla Catechisnum, hwilken är summan af then Pro-
phetiska och Apostoliska grunden / ther Jesus Christus öf-
werste Hörnestenen är / på hwilkom wij vpbygde warder/
Gudhi til itt hemman genom Andan ec. Såsom Paulus
talar Ephe. 2. Förbemele grund / willia alla kättare bry-
ta om full och förderfwa / Såsom wij willia nu genom
Gudz Andas bistånd/bewijja medh the Papisters och Cal-
uinisters oppenbara exempel.

Swadh nu thet förste stycket i Catechismo anlanger/haf-
wa the Papister thet i mångchanda mätte ansächtat och
welat förfalsta. Ty the lära / at Tiyo Gudz bodh inihet
kräfwer någon inwertes fullkommelighet / eller någon
sådana / then wij icke i thetta lifwet kunna fulborda. Och för
then skuld läre the / at menniskan kan genom sin fulkom-
melige hörsamheet emoot Lagen saligh warda / och at men-
niskan kan meer göra än Lagen fordrar / Thersfore kan
hon hafwa Opera supererogationis, thet är öfwerlops ger-
ninger. Vide concilium Tridentinum Sefs. 6. Can. 18 16.

The Calvinister tala grofweliga emoot tino Gudh
bodh / i thet the säna / såsom Petrus Martyr Super Rom. pag. 38.
At Gudh han böyer / och drifwer the ogudhachtigas wilia
til grofwa synder. Zuinglius in Elencho contra Catabaptistarum
Strophæ: Gudh skapadhe Esau, at han skulle lefwa / och o-
gudhachtigh lefwa.

Iohannes Piscator in p̄fat. disputat. de prædest. pag. 3. Gudh
han drifwer menniskan til grofwe laster / på ut heligt sät-
på thet han skal straffa stoora synder medh stora synder.
Thetta är iu emoot Lagen / Ty effter Gudh så strängeligh
och widh så höge wisthe / förbiuder synderna / Så är thet
falskt och försmädeligt / seya / at han hafwer ther til skapat
menniskan / ther til henne böyer och drifwer.

Emoot thet andra stycket i Catechismo lära the Papis-
ter / at then troo som wij ther bekenna / är allenast at man
weet thet skedt wara / hwilket ther blifwer vprecknat och man
gifwer ther samtyckio til / at thet så skedt är / Men at troon
skal wara een fiducia, een förtröstning på Gudh / medh hwil-
ken wij wissertigh i wår hierta besluta / at wij igenom Chris-
stum / skole salige warda / Ther neeka the fast til. Såsom
man läs in Conci. Tridentino verff. 6. Cap. 9.

Hafwa the för then skuld ingen annan troo / än then
som dieflanar hafwa. Ty såsom Jacob Cap. 2. sågher:
Thetroo och / thet är / the wetta och samtyckia / at en Gudh
är til ee. Men the troo och hafwa.

Thet wore och alt för widlyftigt at rekna vpp alla the
Papisters wilfarelser emoot troones artiklar / Men Sum-
man går ther vppå / at the tagha Christo then åhran ifrån /
at icke i honom allena skal wara saligheeten / Thet dock Pe-
trus vthtryckelig sågher Act. 4. Vit an man skal och lötia
saligheeten i sina godha gerningar / och i the stycker som then

✓ Komerska församlingen thet til förordnat hafwer / Såsom är i Klösterlefnat / Peregrims ferder / och andra sådana mennisklige påfund.

✓ Hwad the Calvinister anlangar / neka the / emoot then första artikelen / Gud; alzmechtigheet / såvandes / at thet är icke Gudhi möyeligt / medh all sin alzmechtigheet vthrätta / at Christi lekammen skal på en tijdh kunna vara meer än vthi ett rum. *Martyr. in dialogo contra Brentium, Beza in Creophagia.*

2 I then andra artiklen lära the falskeligh / först om Christi person / at thet Christo vthi wissan tijdh gifwit är / såsom alzmechtigheet Matt. 24. Migh är gifwin all macht ee. Thet är / honom och gifwidt på hans Gudhdoms wagna. Skal thetta vara sandt / så föllier / at the Arianers meningh / hwilka nekadhe Christum vara sanner Gudh / är rätt. *In Theodoretus Epist. 22. de loco Ephe. 1.* Dewiser thet så: Guddomen hafwa all tingh altidh waridt vndergifna / Om nu Guddomen är någon macht gifwin ee. Blifwer han minder än han är / som honom til sådana macht förordrar / thet är / han blifwer minder än Gudh Fader är / och är så icke sanner Gudh medh Faderen. Thersföre geller här / thet Athanasius de salutari adventu, Leo Epist. 22. Och andra Fäder säya / at then som lærer någott som Christo gifwidi är i wissan tijdh / vara gifwidi Guddomen / han är en Arian / eller och styrker han the Arianers secht och meningh. Thenna domen ställa Fäderna öfwer Calvinisterna / för än the vpkomne woro. The Calvinister lära och emoot then andra artikelen / at Guddomen och mandomen äro så förenade / at mandomen hafwer ingen deelachtheet / medh Guddomen / hafwer inet bekommide igenom then personlige föreningh / någon Gudmeligh och omäteligh herligheet / vthan allenaft skapade och mäteliga

aeliga gåfvor / så at Christus icke efter sin mandom alle
förmår / och alle weet. *Martyr in disp. Colonienst. Daneus in
examine contra Chemnicium.*

7 Om Christi Ambete / hafwa the Calvinister grofwa
och förfärliga willfareller. The lära at Christus är icke
dödh för alla menniskior / vthan allenast för the vthwalda.
Item / Gudh hafwer skapat mästedelen af menniskiorna
til een ewigh fördomelse / och wil icke / at the skola omwen-
da sigh / och salige warda. *Johannes Piscator disput. de
predestinat. Thes. 1. 34. Beza in glossis Novi Test. Spintler in Notti-
ger bericht, Pag. 261. 162.* Thetta är iw emoot våra troos
Artikler / och emoot skriften / som säger: Christus är
dödh för alla. Och thet säger Paulus någre reesor 2. Cor.
5. Och 1. Tim. 2. Gudh wil at alla menniskior skola sa-
lige warda / och komma til sanningennes kunskap. Thet
är / och blifwa omwende.

Emoot thet tridie stycket i Catechismo / som är om
bönen / lära the Papister at tilbida the framlidna helgon/
theras beläte / och beropa sigh i bönen icke på Christi för-
bön och förtienst allena / vthan ock på framlidne helgons
förbön / och theras förtienst. Hvilket allt är itt stort och
widerstyggeligt afguderij. *Calvinisterna lära / at man
ingalunda skal tilbida Christum / efter sin mandom / och
then som thet gör / är af Gudhi förbannat. Daneus in exa-
mine contra Chemnicium Pag. 4. 17. Beza Apol. 3. contra Nicolaum
Selneccerum.* Så försmädelligt iala the om Christi man-
dom / then doch så af Gudhi vphögd är / at i Jesu namn
skola sigh böna all knää / theras som i himmelen / på ior-
denne och vnder iordenne äro och alla tungor skola bekän-
na / at Jesus Christus är HERren / Gudh Fader til
äro. *Philip. 2.*

3 Oration
Dni Cam

1
2

Baptismin

1

R

2

Om thet fierde stycket i Catechismo / Nembligh / om
Dopet / Lära the Papister / at then som låter sigh döpa /
fast ån han ingen troo hafwer / ingen godh bewekelse vthi
sitt hierta / likwål bekommer han Gud; nåde vide ses. Tri-
dentina 7. Cap. 6. 7. & 8. Thet är iw emoot Christi ord.
Then ther troor och blifwer döpt / han skal warda saligh.
The hafwa och misbrukat Dopet til at döpa Kloctor ec.
emoot thet Christus säger: Döper all folk.

Calwinisterna hafwa och här många falska meningar.
The lära / at the heligas barn äre helige födde / och för
then skuld intet hafwa behof dopet til at blifwa helige. Cal-
vinus Lib. 4. Inst: Cap. 16. Ther emoot säger Christus:
Thet som är födt af kött / thet är kött ec. The neka / at
Dopet är ett medel / igenom hwilket Gudh krafteligh gif-
wer syndernas förlåtelse / och föder menniskan på nytt til
ewinnerligit lijf / och säya / at thet allenast betekner och be-
seglar then nådh och saligheet som menniskan tilförende
bekommidi hafwer / Och thet icke vthi alla som döpte war-
da / vthan allenast vthi them som äre vthforade. Calvinus
Ibidem Vrsinus Compendij theologici Pag. 528. Beza in Coll. Momp.
fol. 415. 469. Hwar blifwer så thet Christus säger:
Then ther troor och warder Döpt / han skal warda saligh.
Och Paulus Ephe. 5. Gudh hafwer giordt sin försam-
blingh reena i watsens badh igenom ordet / Tit. 3. Efter
sina barmhertigheet / gjorde han oss saliga / genom then
nya födelsens badh / och then helige Andas förnyelse.

L

3

Epistola

Om thet femte stycket i Catechismo / thet är om Her-
rans Natward / warder lärt af Papisterne / at Bröddh och
Wijn warda förwandladhe i Christi Lekamen och Blodh
och man skal thet icke allenast vthdecla / ätha och dricka /
Ut. an och influta i monstrans / bära omkring gatur / och
sa

så tilbida / offra och sådant för både lefwandes och dödas
synder / och leekmen skola iniet fåå i Natwarden / vthan
then eena delen / nembliga / brödet. Louan artic. 14. 15. 16.
Sådant alt är iw emoot Christi ord / när the warda rätt
betänkte. Calvinisterna gifwa så före / at Christi leka-
men och blodh är icke tilstådes i Natwarden / medh brödh
och wijn / vthan så wijde ther ifrå / som then högsta himmel
är ifrå iorden. Calvinus in formula Consens. fol. 25. Beza Con-
tra Brentium. Contra Heshusium etc. Och om ån Christus tus-
sende gånger hade sagdt: Thetta är min lekamen / så
är doch likwål Gudhi medh sin alzmeehtigheet / icke möye-
ligt göra thet sant. Martyr dial. Contra Brentium, Beza Hom. 2.
de cena etc. Och at thet skeer allenast genom troon / hon
moste vpstiga i himmelen / och ther fatta Christum. Calvi:
2. defensione contra Vestphal. Beza in Creophagia The som gåå
ther til vthan troon / så ther iniet vthan brödh och wijn.
Calvinus contra Heshusium. Beza hom. 2. de Cæna Domini. Thet-
ta alt är iw twert emoot Christi klara ord: Tager och
åther / thetta är min lekamen / tager och dricker / thetta är
min blodh. Medh Christi ord / kunna wij icke blifwa
bedragne / men wårt sinne och förnuft kan lätteligh bedra-
gas. Thersföre efter Christus hafwer sagdt: Thetta är
min lekamen / Skole wij ingalunda ther om twisla / v-
than troo ee. Säger then gamble läraren Chrysofomus
Hom. 83. In Matth.

Åf alt thetta / see wij huru the Papister och Calvinis-
ter milia som sagdt är / bryta nider grunden / och förkrens-
fia alla Catechismi stycker / Thersföre säger Christus här
i Euangelio / kunna sådana tråd iniet bära wijndruswor /
thet är / then rätta Laggens lära som kan bita i syndesdä-
ret / menniskan til rättelse / icke heller Fijfon / thet är /
thet heliga Euangelium som kan läggias ther vppå / at
thet

ther må helas / Säsom Propheten Esaias lade itt plåster
af Tijkon vppå Hittie böldh at han måtte helbregda warda
ther om läs man Esa. 38.

*Notn.
Agith
ocato.*

Brede widh thesse merkie / vthaf hwilka man kan kenna
na fallte Propheter / är och thet / som Christus i thetta
Euangelio säger: At the komma / thet är / the wånta
icke någon lagligh kallelse / vthan löpa ofallade / eller och
låta sigh nöya widh then kallelse som steer af them / hwil-
ka rätt och macht at falla lärare / icke hafwa af Gudh eller
Gudz församlingh / Es. er som ock Gudh the fallte lärare
bestyller / Jerem. 23. Jagh sende in thet Propheterna /
likwål lupo the / iagh talade intet medh them / likwål Pro-
pheterade the. Thet hörer synnerligh Predicoämbeete
til at falla på Gudz wågna Lärare / Säsom man ther vps
på hafwer både then helige Andes befallningh / och wisse
exempel. Tit. 1. 1. Tim. 4. 2. Tim. 2. Act. 14: Men är
Dwerheten rättfinnigh i Religionen / så bör och henne ther
om blifwa tilfrågatt / icke säsom at thet skule wara ibland
hennes *regalia*, at falla lärare / Ty thet kommer Christi
Rike widh / och icke thet werldzliga / och Christus wil at
hans Rike och werldzligh Rike / skole wara vthi sina hand-
linger åthskilda / och icke beblandas: Men för then skuld
at Gudh wil / at Dwerheten skal medh sitt ämbete wara
Nutricius ecclesie, Gudz församlingz Fostefader. Esa.
49. Skal hon förhielpa / at then som blifwer af Predico-
ämbeete lagligh kalladt / och af the andra i församlingen /
som om thenna handelen rätteligh döma tunde / gillat och
annammat / må blifwa i sådant ämbete stadfast och wäl-
försörgd. Ellies ther Dwerheten är hednist / eller och
vthi en annan falsk religion / och kaller så hwem henne sy-
nes / emoot Predicoämbeetes och församlingenes samty-
kio / thet steer ingen lagligh kallelse / säsom och icke heller /
thes

*Adm i mag.
h. 1. 1.*

ther Predicoambetet sigh förgriper / kallandro them / til
hwilkas kallelse. Swerheten / och andra församlingen /
the ther saken råte betänkia / icke kunna sitt samtycke gifwa.
Semena man får och icke rasa til och efter sin egen wilia /
taga hwem them synes / Sålom hoos the Anabaptister
steer / ty Gudh är icke en Gudh / som sådana osticketlighett
lijda kan. 1. Cor. 14.

Thesse är the förnembste fruchter / vthaf hwilke man
kan see och merkia / hwilke falske Propheter och lärare äre.
Men vppå thet at hwar och en må sligteligh see til / at han
icke sielf är ibland falska Propheter / eller och af them må
bedragin och förford warda / sätter Christus tweggiahanda
straf / som sådant selstap öfwer komma skal. Först
skola the såsom onda träd afhuggas / thet är / vthskintas
och vthkastas vthur Gud; härliga trädgård / som är hans
försambligh. Psal: 1. The ogudhachtiga blifwa intet be-
ståndande i domen / eller syndare vthi the retifärdigas
försambligh. Joha. 15. Hwar och en green i migh som
icke bär frucht / then tager Fadren bort ee. Och hon skal
bortorkas / bindas sanman ee. Rom 11. Blifwer tu icke i
godhetenne / warder tu ock af huggen.

Til thet andra skola the kastas i elden / nembligh / i
then siön som brinner medh eldh och swafwel / Apoc. 20. 21.
för hwilken oss alla Gudh Alzmechtigh nådeligh beware.

Om thet tridie stycket.

Som wij skola / som sagt är / tagha oss
til wara för falske Propheter / så skole wij och
medh all sligt tilsee / at wij icke bedrage oss sielf-
wa igenom skrymmerij / meemandes / at wij äre
godhe

godhe Christine och Gudhi tecke och behagelige/allenest thes
före/at wij kunna medh andra seya: **HERR E/HERR**
RE/hafwa ett steen til Gudhachtigheten/Såsom Paulus
talar / gåå til Kyrtis / bruka Herrans Natward et. och
elliest i vthwertes måtto ställa oss såsom andra Gudhfrucht-
tiga menniskior. Therefore stole wij icke allenast tilsee / at
wij må hafwa Gudz reena och klara ordh / Såsom i the
förra tu stycker omtalat är / Vthan och at wij thet rätt bru-
ka och sky skrymterij/hwilket / som här i Euangelij text lære
warder/står i tu stycker.

Först / at man medh tungan synes ödmjukeligh och
Gudheligh / åkalla och bekenna **HERRAN** / och seya:
HERR E/HERR E ee. Dsa hafwa Gudz heliga
namn i munnen/och synes thet wyrdas/nalkas Gudi medh
munnen/och hedra honom medh lepparna / endogh hierta
är thet långtifrå. Såsom Esaias talar Cap. 29.

Til thet andra / står skrymterij thet vthinnan / at chuz
ru ödmjuk en synes / likwål berömer han sigh af sina gåfwoer
och gerningar / Såsom the skrymtäre i thenna texten göra/
seyandes: Hafwa wij icke Prophetera i titt namn/

i titt namn vthdrifwidt dieflar / och i titt namn
många kraftiga gerningar giordt? Medh hwilke
ord the röya sitt stälta hierta / Såsom then Phariseen hoos
Lucam i thet 18. Capitel.

Men twert emoot står then rätta Gudfruchtigheten
ther vthi / at man gör sadhrens willa som är i himmelen.
Thenma wiliån är / Först at man ångrar och begråter sina
synder af hiertat Ezech. 33. Så sant som iagh lefwer/ iagh
wil icke syndarens dödh / vthan at han omwender sigh och
lefwer.

Til thet andra / at man troor yppå Sonen och Frel-
saren

faren Jesum Christum. Joh. 6. Thetta är hans willia
som migh sendt hafwer / at hwar och en som ser Sonen
och troor på honom / Skal hafwa itt ewigt lif.

Til thet tridie / at man sedan förer itt heligt lefwerne.
1. Thess. 4. Thetta är Gudz willia / idhor helgelse / at i
sly boletis ee. 1. Pet. 3. Så är Gudz willia / at i medh goda
gerningar tillstoppa munnen vppå the galna menniskior.
Til thenna rätta och sanna Gudfruchtigheten / och ifrån
skrymterij / skola wij blifwa styrkte och beweckte igenom thes-
sa orsaaker. Then första / Efter wij see af förfarenheten och
hår af Christi Ord / at många äre skrymtare: många / så-
gher Christus / warda såyandes. Så är thet een besmitte-
ligh sjukdom / ther medh många äre bekaisede / och therfore
bör oss theste bättre wachta oss / at och icke wij ther medh blif-
wa besmittade. Til thet andra / hafwa alla skrymtare til
at förwenta swåre och store straf.

Först / komma the in thet i himmelriket / Sålom Chris-
tus hår v htryckeligh sågher.

Andra / Skal Christus bekenna them / thet är / Vppen-
barligh för Gudh / alla Gudz helige Änglar och vthoradhe
menniskior / Skal Christus seya på Domedagh: Jagh
kende idher aldrigh. Thet är / iagh hafwer aldrigh gillat
idhra handlingar / idhre werk och gerningar / (ty så brukas
verba noticia, kenna / weeta ee. hoos the Hebreer) allt hwad i
hafwen giordt och förhafwidt / thet hafwer wardt migh een
snyggelse / Sålom om sådana skrymtare står i then 109.
Psalmen: Hans bön warda synd / och hans lefwerne wa-
re ogudhachtigt.

Til thet tridie / skola the skilias ifrån Gudh / och blifwa
afwiiste ifrån Gudh / Som Christus hår sågher: Går
ifrån migh i gerningsmän. Och Matth. 24. H Exren
skal gifwa then onda tienaren lön medh skrymtare / ther skal
wara

3 Sancta

Ad hoc mor
T m h ludo h
Cantoria

11 p an h
1 a 10
clifio

2 Con u
ratio illoz

3 p p p
a 10

wara grådt och tandagnisslan. Luc 12. Han skal settia
hans lott medh the otrogna / thet är / medh the ogudachtiga /
och medh the fördömda Hedningar.

Thetta är nu så enfeldtigh talat om then herliga waar-
ning och förmaning / som Christus gör til oss alla / thet om /
at wij skole taga oss til vara för fallke Propheter / och för
skrymterij / af hwilka skadelige ting många bedragne warda.
Then Almæchtige ewige Gudh / werdes för sin Son Jesu
Christi skuld / vplysa och ledhsaga oss medh sin helige An-
da / at wij sådana Siäleförgift altijdh fly och vndwijs.
Ia kunna / thenna jemmerdalen wäl igenom gåå /
Gudz Faders wilia göra / och sedhan in i
himmelrieket komma / och salige
warda / Amen.

www.books2ebooks.eu